

Изложба за Академик Георги Наджаков

Институт по Физика на Твърдото Тяло
“Акад. Георги Наджаков”, Българска Академия на Науките
н.с. I ст. Ганка Камишева

Институтът по физика на твърдото тяло създаде постоянна експозиция за академик Георги Наджаков, която е подредена в Централната сграда на 8-ми километър по булевард Цариградско шосе (<http://www.issp.bas.bg>). Тя е отворена за посещения всеки работен ден (9-17 часа).

Изложбата е резултат от изследователската дейност в областта на историята на физиката, която се извършва в Института по физика на твърдото тяло от 1981 година. Основоположници на това направление са академик Милко Борисов, научен сътрудник I степен Владимир Кусев и старши научен сътрудник д-р Александър Ваврек.

Първоначално в Института по физика на твърдото тяло при Българската академия на науките от тях е създаден кабинет-музей на академик Георги Наджаков. От 2000 година музеят¹ събира извори за физическите науки и поддържа справочна и научна литература по история на физиката. Създадени са условия за съхранение на документи², литература и апарати в областта на физическите науки. На 20 януари 2005 година Научният съвет на Института по физика на твърдото тяло прие (с протокол 2) промени в правилника на музея, които регламентират достъпа на външни лица до експонатите и материалите на Музея.

През изминалите години в музея са постъпили артефакти за академик Георги Наджаков, академик Емил Джаков, академик Милко Борисов, член-кореспондент Димитър Стоянов, професор Разум Андрейчин, доцент Константин Стаменов, ст.н.с. Йорданка Пачева, ст.н.с. Петко Камаджиев, ст.н.с. д-р Александър Ваврек, н.с. I ст. Владимир Кусев, професор Георги Борисов. Дарители на Музея станаха: доцент Елка Николова (дъщеря на Георги Наджаков), професор Красимира Маринова (снаха на Георги Наджаков), ст.н.с. I ст. д-р Младен Георгиев Младенов, Петър Христов Пейков, Цветан Пенчев Сирманов, ст.н.с. д-р Стефан Балабанов, Калоян Бобев, Георги Георгиев Стоименов, ст.н.с. д-р Евгения Скордева, ст.н.с. I ст. д-р Борис Кандиларов, ст.н.с. д-р Елена Назърова, Любен Младжов, професор д-р Александър Драйшу, ст.н.с. Крум Коленцов, Николай Балчев и фирмите Геокам и Исма.

Георги Стефанов Наджаков е роден в град Дупница на 26 декември 1896 година, както е записано в кръщелното му свидетелство

¹ Светът на физиката, 2004, кн. 4, с. 371

² Разпространение и развитие на физико-математическите знания в България, Изд. ИФТТ, София, 2007, с. 139-143

според действащия в България календар (На този ден в Европа календарът показва дата 8 януари 1897 година). Той учи математика и физика във Физико-математическия факултет на Университета в София. По време на следването си участва в Първата световна война.

След като получава свидетелство за завършено университетско обучение и една година работи като стажант учител, Георги Наджаков е избран за асистент по физика във Физико-математическия факултет на Софийския университет. По това време университетът ежегодно изпраща на специализация в Европа своите асистенти. Редът на Георги Наджаков идва през учебната 1925-1926 година и той избира да специализира при Пол Ланжвен и Мария Кюри в Париж. В лабораторията на Ланжвен във Висшето училище по индустриална физика и химия Георги Наджаков изследва диелектрици и високоомни полупроводници с електрометрични методи. Физико-математическият факултет финансира изследванията му в Париж със средства от фонда за научни цели при Софийския университет, като му отпуска допълнително 5000 лева за материали. На тези изследвания се основават и първите му научни публикации в Годишника на Университета, с които се хабилютира.

Георги Наджаков спечелва конкурса за доцент в катедрата по опитна физика на Физико-математическия факултет на Университета в София. Възложено му е да чете краткия курс по опитна физика за студентите естественици, медици, агрономи, лесовъди и ветеринари. С голямо усърдие разработва нови демонстрации и лабораторни упражнения към този курс. Като извънреден професор чете и курс по физически основи на електротехниката. Започва да чете и курса по опитна физика на студентите физици, математици и химици малко преди да стане професор и титуляр на катедрата по опитна физика.

Академик Георги Наджаков продължава традицията във Физическия институт на Университета да изработва демонстрационни и измерителни уреди и участва в полагане основите на метрологията в България. Той създава голям брой елктростатични електрометри и предлага нов метод за определяне на електрометричните константи и капацитети на торзионния електрометър. Съвместно със съпругата си Вера Постомпирова изследва електричните дирекционни сили при торзионните електрометри и предлага нова система на окачване, която променя в широки граници чувствителността на електрометъра. В теорията на торзионните електрометри академик Георги Наджаков извежда обща формула за определяне на електрометричните величини при трите вида окачване на бинантния, дуантния и квадрантния електрометри. През втората половина на ХХ век академик Георги Наджаков със сътрудници конструира нови видове електрометри със сложна повърхнина на квадрантите, която дава линейна зависимост на ъгъла на отклонение на иглата от измервания потенциал.

През 1937 година академик Георги Наджаков открива явлението постоянна вътрешна фотополяризация в поликристална сяра. Електретите, получени от него при едновременното действие на светлина и електрично поле той нарича фотоелектрети. Известните до тогава електрети, получени през 1920 година от Мототаро Егучи при висока температура и електрично поле, академик Георги Наджаков нарича термоелектрети. По-късно със сътрудници установява, че при формиране на фотоелектретното състояние с ултравиолетова светлина, постоянната поляризация почти не може да се разруши от видимата светлина. Откриването на фотоелектретното състояние е най-значимият резултат на академик Георги Наджаков. Той е признат официално в България малко след смъртта му.

Българската академия на науките избира професор Георги Наджаков за свой редовен член след Втората световна война. Той е подпредседател на Българската академия на науките, създател и директор на първия извън университетски физическия институт. Под негово ръководство Физическият институт при Българската академия на науките се разраства. Построени са изследователски атомен реактор и станция на връх Мусала.

На 75 годишна възраст директорът на Физическия институт с Атомна научно експериментална база при БАН академик Георги Наджаков е пенсиониран. Той предава директорския пост на академик Христо Янков Христов на 20 февруари 1972 година. До края на живота си (24 февруари 1981) академик Георги Наджаков участва активно в научната и организационната дейност в областта на физическите науки в Българската академия на науките.

Българска Академия на Науките
Институт по физика на твърдото тяло
"Акад. Георги Наджаков"

138 СОУ "Проф. Васил Златарски", София

УЧЕНИЧЕСКА НАУЧНА СЕСИЯ

*"Някои съвременни направления в развитието
на физиката"*

*20 Април 2007г.
София*